

УДК. 351.778

М.М. Ребкало, кандидат наук з державного управління
Академія Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів, Україна

СУТНІСНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ВПЛИВУ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ НА СЕРЕДОВИЩЕ МЕШКАННЯ ЛЮДИНИ.

Rebkalo Mykola, PhD in Public Administration,
Academy of the State Penitentiary Service, Chernihiv, Ukraine

SUBSTANTIAL ASPECTS OF THE STATE-AND-GOVERNMENT INFLUENCE OF THE CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE ON THE HUMAN ENVIRONMENT

У статті проаналізовано сутнісні аспекти державно-управлінської діяльності Кабінету Міністрів України у сфері середовища життєдіяльності населення. Встановлено, що управлінський вплив Кабінет Міністрів України спрямовує на окремі галузі структури середовища мешкання людини. Уряд України реалізує державну екологічну політику через систему заходів організаційно-правового характеру, які випливають із змісту його повноважень та компетенцій, і які сформульовані у Конституції та законах України. Це дозволяє уряду забезпечити нормальний рівень розвитку середовища життєдіяльності людини та формувати у суспільстві необхідний для населення екологічний порядок. У статті розкрито зміст основних управлінських функцій, які здійснює Кабінет Міністрів України задля підтримання середовища мешкання людини на необхідному для суспільства і держави рівні.

Ключові слова: середовище мешкання людини; сфера життєдіяльності населення; державний управлінський вплив; Кабінет Міністрів України; функції державного управління; законодавство з екологічної безпеки.

The article analyzes the essential aspects of the state-and-government activity of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Such activity is aimed at providing conditions for normal development of the human environment. As a result of the study, it was established that the Cabinet of Ministers of Ukraine is conducting public administration in the human environment in accordance with the international acts that are in force in Ukraine, the laws of Ukraine, decrees of the President of Ukraine and other subordinate acts. The Cabinet of Ministers of Ukraine directs the government influence on the certain spheres of public life that are a part of environment of the population life activity. The following are identified among them: the sphere of environmental protection; the sphere of production, transport and labor protection; the sphere of civil protection; the sphere of national security, defense capability and military-industrial complex; health, recreation and tourism; the field of science and education. The Cabinet of Ministers of Ukraine implements the state environmental policy through the measures system of organizational and legal nature. These measures are aimed at protection of environment of the population life activities. The main condition for the effective implementation of this process is the principle's observance of the uniform development of specific spheres and branches, which the general condition of the human environment essentially depends on. It is concluded that in accordance with the legislation of Ukraine, the Cabinet of Ministers is endowed with a number of different powers that allow to ensure the normal level of development of the human environment, to formulate in the society the ecological order necessary for the population. This is an extremely important condition of the state-and-government influence on the human environment. The article outlines the main functions implemented by the Cabinet of Ministers of Ukraine in the sphere of human environment. These managerial functions are generally in line with the powers of the Cabinet of Ministers of Ukraine and aimed at maintaining a stable and good level of living conditions of the population. It is noted that government functions are implemented in a comprehensive, public, transparent, systematic and effective manner.

Key words: human environment; sphere of the population life activity; state-and-government influence; Cabinet of Ministers of Ukraine; government functions; legislation on environmental safety.

Постановка проблеми. Україна є Східноєвропейською державою її територія займає понад 603 тисячі квадратних кілометрів суходолу і розташована переважно у помірно континентальному кліматичному поясі. З точки зору наявності об'єктів промислового і сільськогосподарського призначення та потужної мінерально-сировинної бази Україна входить до числа провідних держав світу. Прискорена модернізація та випереджальний розвиток були визначені стратегічною метою державної політики України в останньому десятилітті. Але такий стан зумовив виникнення деяких проблем пов'язаних з екологічною безпекою суспільства що негативно відобразилось на середовище мешкання населення. У цьому напрямі ключовими проблемами на державному рівні визнані забруднення повітря,

питання переробки та знищення побутових відходів, якість водних ресурсів, деградація земель, втрата біорізноманіття, стан державної системи моніторингу довкілля і таке інше [1]. У зв'язку з цим набуває певної актуальності завдання забезпечення стійкості екологічної сфери як в масштабі країни в цілому, так і її регіонів, де безпосередньо часто і гостро стоять проблеми охорони середовища проживання людини. У вирішенні існуючих проблем як показує державно-управлінська практика приймають активну участь органи виконавчої влади усіх рівнів. Упродовж цього, на нашу думку буде доцільним провести дослідження змісту державно-управлінського впливу Кабінету Міністрів України щодо стабілізації сфери життєдіяльності людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки з'явилося досить багато цікавих робіт присвячених вивченню різних сторін державного управління у сфері природокористування й охорони середовища життєдіяльності людини. Так Н. Коцур з точки зору сучасної науки проаналізував ризики негативного впливу довкілля на здоров'я людини, І. Дуднікова присвятила свої дослідження теоретико-методологічним засадам екології людини в контексті глобальних проблем людства. О. Шем'яков вивчав теоретичні підходи щодо змісту управління природокористуванням та охороною навколишнього природного середовища. О. Гулак та Л. Стоцька в своїх роботах аналізували теоретичні та правові аспекти реалізації державної політики у сфері оптимізації стану навколишнього природного середовища, а А. Наежденко акцентував увагу на проблемах організаційного та економічного механізму публічного управління в контексті реалізації екологічної політики України і таке інше.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим, незважаючи на високу актуальність проблеми, на нашу думку є потреба у дослідженні діяльності, спрямованої на стабілізацію середовища проживання населення з точки зору участі в цьому процесі Уряду України. У зв'язку з цим в рамках даної статті проаналізовано сучасний стан державного управлінського впливу органу виконавчої влади вищого рівня України на середовище проживання (мешкання) населення.

Мета статті. Головною метою статті є визначення сутнісних аспектів державно-управлінської діяльності Кабінету Міністрів України, спрямованої на забезпечення умов стабільно-нормального розвитку середовища мешкання людини та з'ясувати особливості його функціонального впливу на зазначену сферу.

Виклад основного матеріалу. Усвідомлюючи те, що ця стаття присвячена проблемам збереження середовища мешкання людини, вважаємо за доцільно визначитися з дефініцією цього поняття. В науковій літературі існують багато авторських поглядів стосовно змісту середовища мешкання людини. Це обумовлено тим, що воно досліджувалося представниками різних галузевих наук, таких як екологія, медицина, право, державне управління й інші. Не принижуючи роль існуючих формулювань середовища мешкання людини, на нашу думку доцільно звернутися з цього приводу до законодавства України. Так у ст. 1 Закону України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" визначено поняття середовища життєдіяльності людини, як сукупність об'єктів, явищ і факторів навколишнього середовища (природного і штучно створеного), що безпосередньо оточують людину і визначають умови її проживання, харчування, праці, відпочинку, навчання, виховання [2].

Принагідність такого визначення підтверджується тим, що:

по-перше воно несе вичерпну, з точки зору права інформацію стосовно поняття середовища існування людини і населення в цілому;

по-друге згадане вище визначення середовища мешкання населення (природне та штучне) уможливорює його поділ на окремі структурні складові, такий підхід, на наш погляд

сприятиме кращому розумінню змісту повноважень та функцій, як сутнісних аспектів державно-управлінського впливу Уряду України на зазначений об'єкт управлінської діяльності.

Проведений узагальнений аналіз діючого законодавства України з екологічної безпеки, розпорядчо-виконавчої діяльності Кабінету Міністрів України дозволяє зробити висновок, що управлінська діяльність цього державного органу у напрямі підтримання у належному стані середовище мешкання населення зосереджується у певних сферах, які слід вважати складовими об'єкту його управлінського впливу.

Ключовою для середовища мешкання людини на наш погляд є сфера охорони навколишнього природного середовища. В цьому напрямі Кабінет Міністрів України уповноважений здійснювати наступні заходи: фінансувати природоохоронні заходи та заходи, пов'язані з національним використанням і збереженням природних ресурсів; визначати порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів підприємствам, установам, організаціям і громадянам; поліпшувати екологічний стан басейнів річок України та якості питної води; підвищувати стійкість та екологічність лісів; запобігати забрудненню морських і внутрішніх вод; зберігати і раціонально використовувати ресурси тваринного та рослинного світу і таке інше [3].

У сфері виробництва, транспорту та охорони праці Уряд України вправі: гарантувати безпеку виробництва на ядерних об'єктах та об'єктах з іонізаційним випромінюванням; визначати процедуру видачі, переоформлення, анулювання суб'єктам господарювання дозволів на виконання робіт та на експлуатацію устаткування підвищеної небезпеки; формувати основні засади і вимоги до безпеки на залізничному, морському, авіаційному та автомобільному транспорті та правила організації безпечного руху зазначеними видами транспорту; затверджувати механізм проведення розслідувань та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві; встановлювати порядок проведення державної експертизи технологічної, конструкторської, технічної документації на виготовлення засобів виробництва відповідно до вимог актів про охорону праці й інше [4].

У сфері цивільного захисту Кабінет Міністрів:

встановлює і підтримує Єдину державну систему цивільного захисту; забезпечує захист населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій; організовує заходи протидії терористичній діяльності;

визначає основні завдання, порядок утворення та склад спеціалізованих служб цивільного захисту;

здійснює фінансове забезпечення заходів з запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного і соціального характеру;

організовує навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, визначає його структуру, види та форми;

сприяє формуванню системи оповіщення населення, сил цивільного захисту про загрозу виникнення різних видів надзвичайних ситуацій;

створює систему захисних споруд від згубної дії наслідків надзвичайної ситуації;

формує механізм забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб засобами радіаційного та хімічного захисту у разі виникнення надзвичайної ситуації на радіаційно та хімічно небезпечних об'єктах;

виробляє організаційні засади діяльності добровільних формувань цивільного захисту щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

забезпечує проведення загальної або часткової евакуації населення тимчасового або безповоротного характеру; формує матеріальні резерви щодо запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій [5].

У сфері національної безпеки, обороноздатності та військово-промислового комплексу (далі – ВПК) Уряд України уповноважений:

встановлювати систему екологізації військово-промислового комплексу;

впроваджувати в Збройних Силах України механізм екологічного моніторингу військових гарнізонів і підприємств ВПК;

створювати базу даних екологічного стану об'єктів оборонної сфери і можливостей використання ресурсів ВПК для ліквідації завданої довкіллю шкоди;

формувати екологічний світогляд особового складу Збройних Сил України, робітників і службовців підприємств ВПК;

створювати умови щодо розв'язання екологічних проблем, пов'язаних з розподілом Чорноморського флоту, його берегової інфраструктури;

визначати в навчально-бойовій та виробничій діяльності порядок раціонального природокористування, екологічно безпечного використання територій, об'єктів, земель, лісів і водних акваторій, призначених для потреб оборони держави;

організувати ліквідацію наслідків екологічної шкоди, завданої військово-оборонною діяльністю і, зокрема, компенсацію збитків, завданих тимчасовою дислокацією на території України іноземних військ [6].

У сфері охорони здоров'я, відпочинку та туризму на Уряд України покладаються такі повноваження: фінансувати сферу охорони здоров'я, відпочинку та туризму; здійснювати міжнародне співробітництво з питань молодіжної політики, охорони здоров'я, відпочинку та туризму; організувати мережу медико-генетичних, консультацій центрів та центрів планування сім'ї, пологових будинків, санаторіїв і будинків відпочинку для вагітних жінок і матерів з дітьми; забезпечувати санітарно-епідеміологічний, ветеринарно-санітарний, фітосанітарний, екологічний контроль; встановлювати критерії оцінювання ступеню ризику для санітарного та епідемічного благополуччя населення від діяльності суб'єктів господарювання; розвивати сферу туризму і курортів та перетворення її у високоефективну, інтегровану у світовий ринок галузь; забезпечувати відпочинок та оздоровлення дітей, зайнятість підлітків влітку, стимулювати діяльності дитячих оздоровчих закладів; встановлювати механізм санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи й інше [7].

У сфері науки та освіти Кабінет Міністрів України має право: створювати систему екологічної освіти, виховання та інформування, яка б відповідала міжнародним стандартам; розробляти і впроваджувати сучасні наукові методи оцінки оптимальних рівнів використання біологічних ресурсів; розширювати мережу спеціальних навчальних еколого-правових закладів; створювати нові та реорганізувати існуючі наукові центри, діяльність яких пов'язана із дослідженням різноманітних проблем середовища існування населення; удосконалювати рівень екологічної інформованості учнів, студентів та слухачів; визначати пріоритетні наукові дослідження у галузі використання природних ресурсів, охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки; сприяти науковим дослідженням у сфері охорони здоров'я, відпочинку та туризму, впроваджувати в життя їх результати [8].

Отже, викладене вище вказує на те, що Уряд України здійснює державно-управлінську діяльність у середовищі мешкання людини відповідно до діючої законодавчої бази, нормами якої визначено повноваження цього державного органу. Свій управлінський вплив він рівномірно спрямовує на окремі ключові сфери життєдіяльності населення.

Державно-управлінська діяльність Кабінету Міністрів України реалізується через функції. Під функціями державного управління у сфері середовища життєдіяльності людини слід розуміти основні напрями організаційно-правового впливу Уряду України на процеси,

що відбуваються у ньому задля раціонального використання та забезпечення стабільного стану.

Найпоширенішою у вітчизняній науковій літературі є класифікація функцій державного управління на загальні, спеціальні та допоміжні. Найбільш значущу роль у напрямі підтримання стабільного середовища мешкання людини, на нашу думку відіграють загальні функції. Класифікація останніх вченими представниками науки державного управління та адміністративного права має різні вирази. Один із варіантів визначив Ф. Фіночко, де функції поділяються на прогнозування, планування, організацію, регулювання, координацію й контроль [9, с. 126-130]. В цьому контексті розглянемо основний зміст функцій управлінського впливу Кабінету Міністрів України на різні прояви, що виникають в середовищі існування людини.

Функція прогнозування являє собою системне передбачення стану, динаміки та перспектив розвитку явищ і процесів, які проходять у сфері середовища мешкання людини [9; с.126]. Прогнозуючи подальший розвиток середовища існування людини Уряд України, як показує його управлінська практика зосереджується на таких сторонах діяльності.

По-перше, передбачення розвитку в найближчу та подальшу перспективу процесів, пов'язаних із природокористуванням та охороною навколишнього середовища, екологічне та техніко-економічне обґрунтування можливості і доцільності освоєння, використання природних ресурсів та об'єктів.

По-друге, прогнозування можливих змін у середовищі існування населення, задля формування і реалізації попереджувальних заходів різного спрямування та призначення.

По-третє, виявлення ймовірних негативних наслідків експлуатації територій, об'єктів, природоохоронних зон, моделювання механізмів впливу на ефективне управління землеустроєм, лісовпорядкуванням, просторовим укладом ділянок вод, надр, заповідників, інших природних територій, балансовому і кадастрового обліку природних ресурсів і об'єктів.

По-четверте, передбачення можливостей виникнення надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціального та екологічного характеру з метою попередження їх згубної та руйнівної дії на середовище життя і діяльності людини, моделювання механізмів ліквідації їх наслідків.

По-п'яте, аналіз очевидних небезпек військового характеру задля якісної оцінки наслідків їх виникнення та формування ефективної системи заходів протидії і управління ними.

По-шосте, прогнозування процесу оздоровлення населення як у повсякденному житті, так і на виробництві, розвитку окремих видів медичної допомоги, фінансово-господарської діяльності суб'єктів охорони здоров'я, санітарно-курортного лікування та відпочинку й інше.

Усвідомлюючи те, що природним шляхом не завжди являється можливим подолання негативного впливу різних факторів на середовище життєдіяльності людини, що становить реальну загрозу як національній безпеці України, так і суспільству в цілому не завжди в цей процес послідовно і наступально повинен втручатися Уряд України. Одним із дієвих заходів в цьому напрямі є планування управлінської діяльності. Функція планування полягає у науковій обґрунтованості варіантів подальшого використання, поновлення, розвитку усього того, що істотно може вплинути на стан середовища мешкання людини. Уряд України реалізує дану функцію шляхом створення і виконання певних організаційно-правових заходів. У цьому напрямі формуються плани (оперативні, тактичні та стратегічні) щодо запобігання виникнення небезпек у різних сферах середовища життя і діяльності людини. Зазначена функція реалізується також через такі урядові заходи як стандартизація та нормування. У зв'язку з цим Кабінет Міністрів України не тільки реалізує завдання

визначенні екологічним законодавством України, але планує і свої, які знаходять свій вираз у різного роду урядових документах по збереженню середовища мешкання людини. Прикладом цьому є розпорядження "Про схвалення Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища" й інше.

Системний розгляд розпорядчо-виконавчої діяльності Кабінету Міністрів України дозволяє зауважити, що питома вага в цьому процесі припадає на програмування розвитку різних суспільних сфер, в тому числі й середовища життєдіяльності людини. Протягом останніх десятиліть Уряд України постійно спонукав підпорядковані органи та суб'єкти господарювання щодо розробки цілеспрямованих та послідовних заходів з недопущення виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру. В полі зору Уряду України знаходиться програмування заходів з упорядкування процесів управління силами цивільного захисту підприємств, установ, організацій, у власності або користуванні яких перебувають об'єкти підвищеної небезпеки та у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій в умовах мирного стану та в особливий період. Яскраво-виражені обриси має діяльність щодо створення програм у сфері охорони природного середовища та раціонального використання природних ресурсів. Так постановою Кабінету Міністрів України була схвалена "Державна цільова екологічна програма проведення моніторингу навколишнього природного середовища". У напрямі покращення санітарно-епідеміологічного стану населення прийнято ряд програм протидії небезпечним хворобам таким як туберкульоз та ВІЛ-інфекція, максимально наближено медичні послуги до хворого, забезпечено широкий доступ населення до послуг з діагностики та лікування. В напрямі надання соціальної та медичної допомоги постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, проведення інших заходів подібного характеру Уряд України затвердив план щодо вшанування 30-ої роковини Чорнобильської катастрофи. Для раціонального поєднання жінкою професійної зайнятості з материнством і поліпшення становища сім'ї Кабінетом Міністрів України розроблено і затверджено довгострокову програму поліпшення становища жінок, сім'ї, охорони материнства і дитинства й інше.

Організаційна функція передбачає створення структури та апарату державних органів, забезпечення їх діяльності нормативно-правовою базою, встановлення взаємозв'язків між суб'єктами управління, роботу з кадрами тощо [8; с.127]. За допомогою цієї функції Кабінет Міністрів України встановлює правові норми, нормативи, державні стандарти в галузі охорони навколишнього середовища, проводить екологічну оцінку його стану. Нормалізує процеси, пов'язані з готовністю потенційно небезпечних об'єктів до протидії надзвичайним ситуаціям та дієвості заходів щодо захисту населення і території від згубної дії її наслідків. Забезпечує організаційно-методичний супровід бюджетних коштів на потреби безпеки різних видів транспорту та з охорони праці. Налагоджує формування матеріально-технічних, продовольчих, медичних та інших резервних запасів задля підтримання у належному стані середовища мешкання людини. Улаштовує доступність громадян до послуг медичного, освітнього та фізкультурно-оздоровчого характеру. Упорядковує процес розроблення і здійснення заходів щодо створення матеріально-технічної бази та інших умов, необхідних для розвитку охорони здоров'я, освіти, культури і спорту. Створює систему ринкових важелів впливу на розвиток внутрішнього туризму та з метою відродження в Україні традиційних центрів туризму і формування нових туристських районів.

Функція регулювання являє собою комплекс заходів та дій, які застосовуються Урядом України для корекції належного проходження усіх суспільних процесів. Упродовж цього Уряд України врегульовує захист населення і територій при виникненні надзвичайних ситуацій різного характеру та пожеж, забезпечує безпеку людей в районах їх проходження.

Державне регулювання ядерної та радіаційної безпеки, ліцензування такої діяльності, проведення державного нагляду за дотриманням, норм, правил, стандартів у сфері використання ядерної енергії у мирних цілях є одним напрямів регуляторної політики Уряду України. Він бере участь у налагодженні системи заходів соціально-економічного і медичного характеру з метою збереження та підвищення здоров'я як окремої людини, так і населення в цілому.

Протидіючи небезпечним чинникам на виробництві Кабінет Міністрів України посилює вплив на підвищення рівня організованості і дисципліни працівників підприємств незалежно від форми власності, їхню кваліфікацію, санітарно-технічні умови праці, а також на профілактичну роботу з техніки безпеки. Уряд України забезпечує прямі бюджетні асигнування в розвиток туризму, стандартизацію туристської індустрії, сертифікацію туристичного продукту, здійснює захист прав та інтересів туристів, їх безпеку під час відпочинку. Під його впливом знаходяться питання збереження рівноваги фонду тваринного і рослинного світу, раціонального використання природного потенціалу України, відтворення природних ресурсів. Задля нормалізації транспортної безпеки населення врегульовується транспортна інфраструктура. Не залишаються поза увагою Кабінету Міністрів України безпека підприємств військово-промислового комплексу, який відіграє ключову роль щодо забезпечення незалежності, суверенітету та попередженні військової агресії проти України, всебічно сприяє протидії тероризму та корупції.

Функція координації передбачає узгодження діяльності міністерств інших органів державної виконавчої влади у певній суспільній сфері. Уряд України координує діяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, пов'язану з охороною навколишнього природного середовища, виконанням державних, регіональних і міждержавних екологічних програм. У зв'язку з цим координації підлягають наступні сторони його розпорядчо-виконавчої діяльності. Узгоджуються процеси щодо створення нормативно-правових актів, спрямованих на врегулювання питань підтримання на належному рівні середовища життєдіяльності людини, їх своєчасне виконання. Погоджуються заходи з безпеки на виробництві, транспорті, надійної роботи елементів системи пожежної безпеки. Узгоджуються питання реалізації урядової антикорупційної політики на державному, регіональному, місцевому рівнях. Координуються завдання антитерористичної діяльності та громадської безпеки.

Обов'язковою умовою успішного вирішення проблем природної та техногенної безпеки є забезпечення Кабінетом Міністрів України міжвідомчої координації. Так у полі зору Уряду України знаходиться робота усіх зацікавлених міністерств, інших державних органів, які беруть участь в розробці і реалізації єдиної політики по підтриманню на належному рівні середовища мешкання людини. Наприклад, Кабінет Міністрів України координує Міністерство оборони України та Державну службу України з надзвичайних ситуацій у процесах, спрямованих на створення і розвиток системи попередження у надзвичайних ситуаціях, що можуть виникнути на об'єктах оборонного комплексу, залучаючи до цього й Академію наук України, яка в цьому напрямі проводить фундаментальні та прикладні дослідження задля вирішення проблем технологічної безпеки та згубної дії наслідків стихійного лиха.

Функція контролю (моніторинг) полягає спостереженні за середовищем мешкання людини, а саме: тими факторами, які суттєво впливають на його стабілізацію, якісний і кількісний стан з метою передбачення можливих змін та розробки рекомендацій для вироблення ефективних управлінських рішень. Державному контролю підлягають багато сторін середовища мешкання людини ключовими серед яких є: об'єкти природного середовища та окремих екосистем; об'єкти системи гідрометеорологічних спостережень;

зона відчуження, зони обов'язкового відселення; місця проживання і відпочинку населення, у тому числі на природних територіях курортів; ґрунти сільськогосподарського використання; лісовий фонд; мисливська фауна; джерела питного водопостачання; землі промислового і сільськогосподарського виробництва; річки, моря, озера, водосховища, лимани, затоки, гідротехнічні споруди; води централізованих систем водопостачання, підземні води; об'єкти цивільного захисту; система охорони здоров'я населення; мілітаризовані сили та об'єкти військово-промислового комплексу й інше.

Враховуючи те, що середовище мешкання людини має розгалужену структуру її моніторинг потребує системного підходу. Так у сфері контролю за довкіллям Кабінет Міністрів України наділив відповідними повноваженнями такі органи виконавчої влади як: Міністерство оборони України, Міністерство аграрної політики України, Міністерство екології та природних ресурсів України, Державне агентство України з управління зоною відчуження, Державної службу геології та надр України, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Державне космічне агентство, Державну службу надзвичайних ситуацій, Державну санітарно-епідеміологічну службу України, Державне агентство лісових ресурсів України, Державне агентство водних ресурсів України, Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру та інші.

Висновки та пропозиції. Аналізуючи всі вищевикладені аспекти досліджуваної проблематики, зазначимо, що:

Кабінет Міністрів України реалізує державну екологічну політику через систему заходів організаційно-правового характеру, спрямованих на охорону середовища життєдіяльності населення, головною умовою ефективності цього процесу є дотримання принципу рівномірного розвитку конкретних сфер і галузей від яких істотно залежить загальне становище середовища мешкання людини;

відповідно законодавству Кабінет Міністрів України наділений низкою різних повноважень, які дозволяють забезпечити належний рівень збереження та розвитку середовища життєдіяльності людини, формування у суспільстві принагідного для населення екологічного порядку, що є надзвичайно важливою умовою державно-управлінського впливу задля підтримання стабільного стану зазначеної сфери;

свою діяльність Уряд України реалізує через різноманіття управлінських функцій серед яких перевага віддається прогнозуванню, плануванню, регулюванню, координації, організації та контролю у підтриманні нормального стану середовища життя і діяльності людини; таке положення речей сприяє диференційованому підходу у визначенні і вирішенні наявних проблемних питань;

управлінські функції, які використовуються у своїй діяльності Урядом України відповідають його компетенції та повноваженням і реалізуються комплексно, публічно, прозоро, системно та ефективно.

Загалом слід зазначити, що державно-управлінський вплив Кабінету Міністрів України на збереження середовища мешкання населення спрямований на подолання існуючих і можливих негативних наслідків для суспільства і держави, але він потребує прискорення та удосконалення, і це підтверджує гіпотезу про те що проблема підтримання середовища існування людини в Україні на рівні стандартів країн Євросоюзу, на нашу думку, буде вимагати постійної уваги та подальшої наукової розробки.

Список використаних джерел:

1. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2015 році. К.: Міністерство екології та природних ресурсів України, ФОП Грінь Д.С. 2017. 308 с.

2. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: закон України від 24.02.1994р. № 4004-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994, №27, Ст. 218.
3. Про затвердження Положення про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища: постанова Каб. Міністрів України від 07.04.2006р. № 462. *Офіційний вісник України* 1998, № 19, Ст. 692.
4. Про порядок проведення державної експертизи (перевірки) технологічної, конструкторської, технічної документації на виготовлення засобів виробництва на відповідність їх нормативним актам про охорону праці: постанова Каб. Міністрів України від 23.06.1994р. № 431. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/431-94-п> (дата звернення: 18.04.2019).
5. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: постанова Каб. Міністрів України від 09.01.2014р. № 11. *Офіційний вісник України*. 2014, № 8, Ст. 341.
6. Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій: постанова Каб. Міністрів України від 30.09.2015р. № 775. *Офіційний вісник України*. 2015, № 88, Ст. 2675.
7. Про затвердження Державної цільової екологічної програми проведення моніторингу навколишнього природного середовища: постанова Каб. Міністрів України від 05.12.2007р. № 1376. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.04.2019).
8. Деякі питання використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою 2401500 “Здійснення заходів щодо реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища” на 2017 рік: постанова Каб. Міністрів України від 04.07.2017р. № 474. URL: <https://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 20.04.2019).
9. Битяк Ю.П., Гарашук В.М., Дьяченко О.В. Адміністративне право України: підручник / за ред. Ю. П. Битяка. Київ: Юрінком Інтер, 2006, 544 с.

References:

1. Ukraine (2017), *National report on the state of the environment in Ukraine in 2015*: Ministry of Environment and Natural Resources of Ukraine, FP Grin, Kyiv.
  2. Ukraine (1994), *On Ensuring the Sanitary and Epidemic Safety of the Population: the Law of Ukraine*: Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv.
  3. Ukraine (1998), *On Approval of the Regulation on the State Fund for the Protection of the Environment*: Resolution, the Cabinet Ministers of Ukraine, Kyiv.
  4. Ukraine (1994), *On the Procedure for Conducting a State Examination (Verification) of Technological, Design, Technical Documentation for the Manufacture of Means of Production for Compliance with Their Normative Acts on Occupational Safety*: Resolution, the Cabinet Ministers of Ukraine, Kyiv.
  5. Ukraine (2014), *On Approval of the Regulation on a Unified System of Civil Protection*: Resolution, the Cabinet Ministers of Ukraine, Kyiv.
  6. Ukraine (2015), *On Approval of the Procedure for the Creation and Use of Material Reserves for the Prevention and Elimination of Consequences of Emergencies*: Resolution, the Cabinet Ministers of Ukraine, Kyiv.
  7. Ukraine (2007), *On Approval of the State Target Environmental Program for Monitoring the Environment*: Resolution, the Cabinet Ministers of Ukraine, Kyiv.
  8. Ukraine (2017), *Some issues related to the use of funds envisaged in the state budget under the program 2401500 "Conducting of Measures to Implement the Priorities of the Development of the Environmental Protection" in 2017*: Resolution, the Cabinet Ministers of Ukraine, Kyiv.
- Bityak, Yu., Garashchuk, V., Dyachenko, O. (2006), *Administrative Law of Ukraine*, Yurinkom Inter, Kyiv.

Рибкало Микола Миколайович – доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права Академії Державної пенітенціарної служби (вул. Гонча, 34, м. Чернігів, 14000, Україна).

Rebkalo Mykola – associate Professor of the Department of Theory and History of State and Law, Constitutional Law Academy of the State Penitentiary Service (34 Goncha St., 14000 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: btr8080@ukr.net;

ORCID: 0000-0002-9633-5811